

Konsultat kombëtare me të rinjtë mbi mekanizmat e ballafaqimit me të kaluarën

Beograd, Serbi
Më 8 korrik 2007.

Konsultat i organizoi Fondi për të Drejtën Humanitare. Morën pjesë 25 aktivistë nga organizatat e të rinjve nga Serbia. Fjalën hyrëse e mbajtën Nataša Kandić (Fondi për të Drejtën Humanitare, Serbi) dhe Andrej Nosov (Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut, Serbi) dhe tubimin e moderoi Marijana Toma (Fondi për të Drejtën Humanitare, Serbi). Diskutimi është zhvilluar mbi temat: *Roli i të rinjve në procesin e ballafaqimit me të kaluarën në ish Jugosllavi, Rëndësia e zbardhjes së fakteve mbi krimet nga e kaluara për brezat post-konfliktit dhe Roli i të rinjve në luftën kundër mohimit dhe relativizimit të krimit në zbardhjen dhe tregimin e të vërtetës.*

Është e domosdoshme lidhja rajonale e të rinjve dhe stimulimi i komunikimit të tyre lidhur me të kaluarën dhe krimet e bëra.

Unë mendoj se ndoshta duhet të fillohet nga baza, duhet që të rinjtë brenda organizatave joqeveritare të njihen me të rinjtë nga organizatat e këtilla në rajon, të kanë kontakte direkte, që ata të fillojnë t'i këmbëjnë idetë. Ekziston problemi i madh që nuk ka njohuri jo vetëm për atë çka ka ndodhur, por as si është situata e sotme atje. Ndoshta në këtë nivel duhet të nisët nga fillimi, të ndërtohet komunikimi.

(Ana Batoćanin, Nisma ime – Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)

Duhet të zhvillohet ndonjë metodë që njerëzve të rinj t'ua krijojmë idenë e të kaluarës sonë dhe të kaluarës të politikanëve tanë që kanë qenë atëherë në pushtet. Flas për ngjarjet në ish Jugosllavi gjatë viteve të luftës, nga 1991-shi dhe tutje. (Mile Novaković, Shoqata Sigo ando Them, Serbi, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)

Thyerja e bllokadës mediale në temën e krimeve të luftës është kusht për ndryshimin e mendimit

Kështu që është bërë si dukuri e përgjithshme që përgjithësisht temat ekonomike dhe sociale të vihen në planin e parë sepse ato konsiderohen 'tema të rëndësishme' ndërkaq që tema e ballafaqimit me të kaluarën është diçka për të cilën neve që nga starti duhet të luftojmë duke u përpjekur ta vendosim në planin e parë. Kjo është punë e këtyre organizatave, duhet të shfrytëzohet literalisht çdo hapësirë mediatike për këtë. (Hajrie Bogujevci, Qendra për Aksion Qytetar Integra, Kosovë, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007.)

Mendoj se vërtet vetëm kur të thyhet bllokada mediale, mund të flitet publikisht për të gjitha gjërat, vetëm atëherë mund të flasim mbi atë se si t'ua ndryshojmë mendjen radikalëve. Deri atëherë duhet të përqendrohemi në grupet më të vogla, të cilat mund të kyçen edhe direkt në mendimin tonë. Çdo organizatë do të duhej të kishte planin strategjik që të ketë kalueshmëri dhe të vërtetë që është duke punuar diçka dhe ka edhe ndonjë rezultat, sepse kjo është mënyra që të gjejnë fonde për planet e ardhshme, gjithnjë e më ambicioze. (Miloš Simić, Qendra për nismën demokratike, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)

Ballafaqimi me të kaluarën duhet të bëhet pjesë e diskursit institucional dhe institucionet duhet t'i japin procesit legjitimitetin.

Si të bëhet kjo që po bisedojmë këtu pjesë e ndonjë diskursi institucional, dhe si të institucionalizohet ballafaqimi me të kaluarën? Duhet të angazhohemi dhe të bëjmë presion që shteti të ofrojë këtë lloj legjitimiteti, të na përkrahin dy apo tri institucione, sepse duhet të krijojmë këtë lloj të legjitimitetit dhe jo të mbetemi gjithnjë me atë përshtypjen e angazhimit 'underground'. Nëse shteti nuk qëndron pas , nëse shteti thotë se diçka nuk duhet të bëhet, atëherë ky është problem i madh. Nismat e shoqërisë civile mbase do të duhej të shkonin më fuqishëm në këtë drejtim. (Darko Soković, regjisor nga Serbia, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)

Roli i shoqërisë civile është vendimtar në krijimin e atmosferës në shoqëri që do të mundësojë ballafaqimin me krimet e bëra.

Mendoj se aty diku është përgjegjësia e shtetit edhe më e madhe dhe duhet të ekzistojë një lloj institucionalizimi thjesht për arsye se deri sa kjo gjithnjë mbetet në nivelin e sektorit të OJQ-ve, sërisht kemi atë anën tjetër e cila të gjithë neve që po bisedojmë këtu do të na shpall tradhtarë dhe jo që punojmë për kthesë në Serbi. Mendoj se ky është roli tejet i madh që e ka shoqëria civile që të krijojë atmosferën që do të mundësojë që kur p.sh. Boris Tadić të kërkojë falje nga populli kroat, ose diçka e ngjashme, të mos mendoj ai se çfarë do të janë reagimet në Serbi, sepse ne e kemi përgatitur atmosferën, që njerëzit të mund të presin diçka të tillë. (Maja Stojanović, Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)

Fusha e kulturës ofron mundësi të mëdha për sensibilizimin e shoqërisë ndaj viktimave dhe ballafaqimin me krimet. Të rinjtë duhet të luftojnë në mënyrë aktive kundër mohimit të krimit duke shfrytëzuar çdo rast që të flasin për këtë.

Mendoj se një fushë që është totalisht e palëvruar në Serbi sot është fusha e kulturës (...) Përkatësisht, kultura e cila promovon mu këto vlera për të cilat flasim dhe mendoj se duhet të shohim se si duhet ta shfrytëzojmë atë. (...) Mendoj se njerëzit kanë etje për çfarëdo lloji të përmbajtjeve kulturore dhe se mu përmes kësaj, dhe në këtë fushë duhet të definohet roli i rinisë këtu tek ne. (Maja Stojanović, Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)

Që të gjithë ne bashkërisht të luftojmë kundër harresës si politikë zyrtare, duke insistuar vazhdimisht në krimet që janë bërë në emrin tonë, të flasim për këtë publikisht dhe ti nxjerrim në hapësirat publike të qyteteve, në atë domenin ku diskursi zyrtar i mohon krimet. Më tej, duhet t'i vizitojmë vendet e krimit të bëra në emër tonë dhe të ndërtojmë ura solidariteti me viktimat, të pranojmë krimet të bëra në emër tonë, të kemi respekt për dinjitetin e viktimave dhe të lusim për falje. (Časlav Lazić, Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)

Ndoshta do të ishte mirë që ti kyçim disa personalitete publike, nga pop-kultura, ose të muzikës, siç i përmendet tashmë artistët, që të nisin me bisedat mbi këto tema. Mendoj se ka njerëz që janë të vetëdijshëm për çështjen, por ja se nuk janë aktivizuar në këtë mënyrë. (Ana Batoćanin, Nisma ime Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Beograd, Serbi, më 8 korrik 2007)